

A CSÁKÁNYOSPUSZTAI XVII. BIODIVERZITÁS NAPOKON ÉSZLELT KÉTÉLTŰ- ÉS HÜLLŐFAJOK

Ujszegi János¹, Vági Balázs² & Kovács Tibor³

¹Lendület Evolúciós Ökológiai Kutatócsoport, ATK Növényvédelmi Intézet, ELKH, H-1022 Budapest, Herman Ottó út 15., Hungary. E-mail: ujszegi.janos@gmail.com (levelező szerző)

²Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék, Debreceni Egyetem, H-4032 Debrecen, Egyetem tér 1., Hungary. E-mail: bi.vagi@gmail.com

³Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság, H-1165 Budapest, Hunyadvár út 43/a., Hungary. E-mail: summanaturae@gmail.com

Citation: Ujszegi J, Vági B & Kovács T 2023: A csákányospusztai XVII. Biodiverzitás Napokon észlelt kétéltű- és hüllőfajok – BioData Hungarica 1: 126-128

Abstract – Amphibians and reptiles detected on the Biodiversity Days at Csákányospuszta. The XVIIth Biodiversity Days were organized by the Hungarian Biodiversity Research Society between June 9th and 11th, 2017 in Csákányospuszta (Vértes Mountains, Hungary). Three amphibian and six reptile species were found using visual, acoustic and dip netting search methods. These species are common in Hungary while this list of species stays behind our expectations, most likely due to the unfavourable weather conditions experienced during the data collection.

Keywords – habitat survey, bioblitz, herpetological survey, distribution data, herpetofauna

BEVEZETÉS

A Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság (MBKT) 2017. június 9–11. között rendezte meg a XVII. Biodiverzitás Napokat Csákányospusztán (Vértes-hegység, Magyarország). Ennek keretében mértük fel a területen található kétéltű- és hüllőfajokat (összefoglaló néven a herpetofaunát).

ANYAG ÉS MÓDSZER

Az adatgyűjtést vizuális és akusztikus kereséssel végeztük az egész terület nappali és éjszakai bejárása során, illetve hálózással a „Csákányos-patak völgye” nevű részterület keleti végénél, a Csákányos-patak kiszélesedésével keletkezett és nádas által szegélyezett vízgyűlemben. A hálózáshoz 25 cm átmérőjű, félgömb alakú térszűrőt használtunk. A kb. 15 méter hosszú és 5 méter széles átmérőjű víztest öt pontján egyenként 10–20 merítést végeztünk a parthoz közeli sekély vízben, a kétéltűlárvák legvalószínűbb tartózkodási helyén. Az adatgyűjtés három napra terjedt ki 2017. június 9. és 11. között.

EREDMÉNYEK

A megadott időben összesen három kétéltű- és hat hüllőfajt azonosítottunk a területen a Magyarországon honos, összesen 34 fajból, melyeket területi megoszlásuk szerint a Fajlistában ismertetünk.

ÉRTÉKELÉS

Mindegyik talált faj (ahogy Magyarországon az összes kétéltű és hüllő) védett. Fokozottan védett fajt nem dokumentáltunk.

A három kétéltű-taxon (a *Pelophylax*-fajok minden kétséget kizáró azonosítása morfológiai alapokon nem volt lehetséges) Magyarországon közönségesnek számít, nincsenek különleges élőhelyi igényeik. A terület egyetlen víztestében (melyet a környező legelőkről valószínűleg jelentős szervesanyag-terhelés ér) mindhárom faj megtalálható volt, igaz a szárazföldi életmódú barna varangy (*Bufo bufo*) és erdei béka (*Rana dalmatina*) csak ebihal stádiumban. Ezen kívül az utóbbi két fajnak főleg fiatal egyedeit találtuk a többi területen. A kecskebéka-fajkomplex (*Pelophylax esculentus* complex) egyedei csak

az állóvízben fordultak elő, ami kimondottan vízi életmódjukkal magyarázható (MME 2019).

A hat megtalált hüllőfaj szintén közönségesnek mondható Magyarországon, és a részterületeken való előfordulásuk megfelelt az élőhelyi igényeknek. A közönséges lábatlangyík (*Anguis fragilis*) viszonylag nagy egyedszámban (összesen 4 egyed) került elő, ami szokatlan, bár ez a faj sem számít ritkaságnak.

A területen gyűjtött herpetofauna-adatsor összességében sem fajszám, sem egyedszám tekintetében nem volt gazdag, összehasonlítva korábbi, az MBKT által szervezett eseményeken tapasztalhatókkal (pl. Kovács *et al.* 2016). Ennek oka valószínűleg nem a terület adottságaival, inkább az időjárásal függött össze: A rendezvényt hetekig tartó szárazság előzte meg, közben pedig felhős volt az ég kevés napsütéssel, azonban eső nélkül. Ezek a körülmények sem a kételtűek (szárazság), sem a hüllők (kevés napsütés) aktivitásának nem kedveznek (BRATTSTROM 1965, WELLS 2007). A vizsgálandó területen kételtűek szempontjából ugyan kevés alkalmas petézőhelyet találtunk, de összességében az élőhelyek több faj számára alkalmasak lehetnek, így megfelelő időjárási körülmények mellett a jövőben várható a terület herpetofauna-adatainak bővülése.

Köszönetnyilvánítás – Az angol összefoglaló lektorálásáért köszönet illeti Sallee-Kereszturi Barbarát, valamint a gyűjtésben nyújtott segítségükért a következő személyeket: Bozsoky Tímea, Galántai Bálint, Szilágyi Zsolt.

FAJLISTA

A feltüntetett területek mindegyike Tatabányához tartozik (Komárom-Esztergom megye).

Amphibia Anura

Bufo bufo (Linnaeus, 1758) - barna varangy
- Béla-forrás, N47.51068°, E18.44185°, gyertyános-tölgyes, vizuális észlelés, 2017. VI.10. leg. Ujszegi János; Felső-erdő, N47.51578°, E18.45227°, gyertyános-tölgyes, vizuális észlelés, 2017. VI.10. leg. Ujszegi János; Gyümölcsös, N47.51688°, E18.45940°, gyomos szárazgyep, vizuális észlelés, 2017. VI.09. leg. Vági Balázs; Csákányos-patak

völgye, N47.51391°, E18.47091°, vízgyülemében, hálózás (ebihalak), 2017. VI.10. Ujszegi János, Vági Balázs.

Rana dalmatina (Bonaparte, 1840) – erdei béka
- Mária-szurdok, N47.51651°, E18.460763°, N47.51557°, E18.45544°, gyertyános-tölgyes, vizuális észlelés, 2017. VI.10. leg. Ujszegi János; Csákányos-patak völgye, N47.51391°, E18.47091°, vízgyülemében, hálózás (ebihalak), 2017. VI.10. leg. Ujszegi János, Vági Balázs.

Pelophylax esculentus complex (Linnaeus, 1758)
- kecskebéka-fajkomplex - Csákányos-patak völgye, N47.51391°, E18.47091°, vízgyülemében, hálózás (ebihalak), vizuális és akusztikus észlelés, 2017. VI.09-10. leg. Ujszegi János, Vági Balázs.

Reptilia

Testudines

Emys orbicularis (Linnaeus, 1758)- mocsári teknős- Csákányos-patak völgye, N47.51391°, E18.47091°, vízgyülem, vizuális észlelés, 2017. VI.11. leg. Vági Balázs.

Squamata

Anguis fragilis (Linnaeus, 1758) - közönséges lábatlangyík- Felső-erdő, gyertyános-tölgyes, vizuális észlelés, 2017. VI.09. leg. Kovács Tibor; Körtvélyes-hegy N47.51797°, E18.44956° körises erdő szegélye, vizuális észlelés, 2017. VI.10. leg. Ujszegi János; Mária-szurdok, gyertyános-tölgyes, vizuális észlelés, 2017. VI.10. leg. Ujszegi János.

Lacerta viridis (Laurenti, 1768) - zöld gyík
- Száraz legelő, gyomos szárazgyep, vizuális észlelés, 2017. VI.10. leg. Vági Balázs; Gyümölcsös, gyomos szárazgyep, vizuális észlelés, 2017. VI.10. leg. Vági Balázs.

Lacerta agilis (Linnaeus; 1758) - fűrgye gyík
- Száraz legelő, gyomos szárazgyep, vizuális észlelés, 2017. VI.10. leg. Vági Balázs; Gyümölcsös, gyomos szárazgyep, vizuális észlelés, 2017. VI.10. leg. Vági Balázs.

Natrix natrix (Linnaeus, 1758) - vízisikló
- Csákányos-patak völgye, N47.51541°, E18.46658°, üde gyep, vizuális észlelés, 2017. VI.10.

Zamenis longissimus (Laurenti, 1768) - erdei sikló
- Felső legelő, cserjésedő száraz gyep, vizuális észlelés, 2017. VI.10. leg. Kovács Tibor.

IRODALOMJEGYZÉK

- BRATTSTROM B H 1965: Body Temperatures of Reptiles. – *The American Midland Naturalist* **73**: 376-422.
- KOVÁCS T, CSERVENKA J & MAGYARI M 2016: Adatok a Tapolcai-medence gerinces faunájához. – *A Bakonyi Természettudományi Múzeum Közleményei* **33**: 175–184.
- MAGYAR MADÁRTANI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI EGYESÜLET 2019: *Magyarország kétéltűi és hüllői. Kecskébeka*. – Online: <http://www.mme.hu/keteltuek-es-hullok/kecskebeka>, [Hozzáférés: 2019.01.11.]
- WELLS K D 2007: *The ecology and behavior of amphibians*. – The University of Chicago Press, USA, 1400 pp.